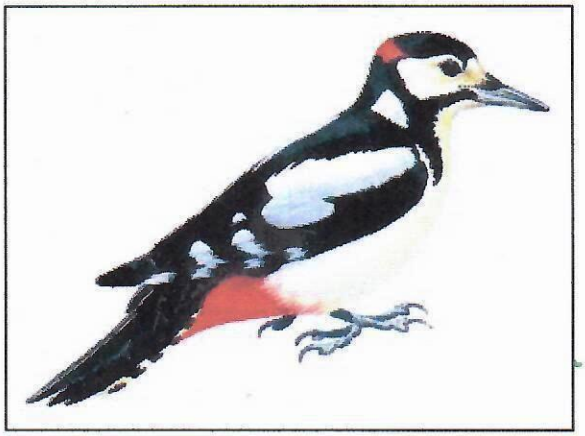
Carduelis

CIOCANITORILE – TOBOSARII PADURII

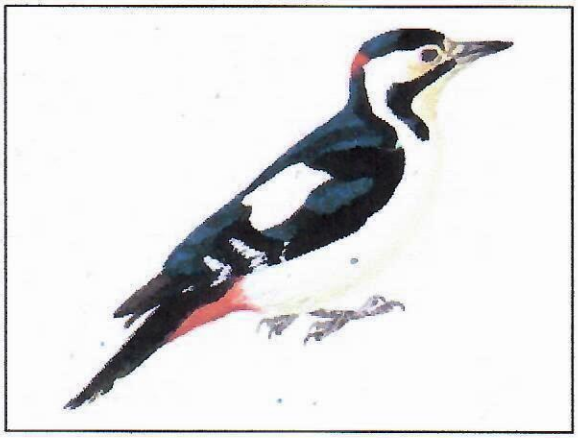
Dendrocopos major – Ciocanitoarea pestrita mare

Daca pentru prietenii din Hexagon ea este Pic epeiche, pentru savanti Dendrocopos major, iar pentru ornitologi Ciocanitoarea pestrita mare, pentru toti este un indragit tobosar si doctor al padurii.

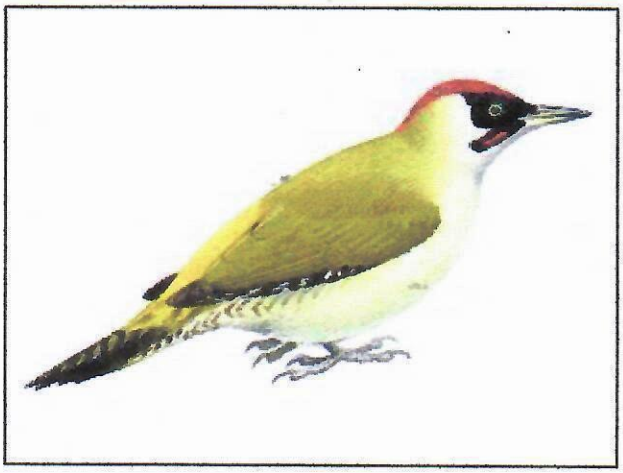
O recunoastem dupa silueta (22-23 cm) si imbracamintea ei pestrita: spatele negru lucios, cu 2 pete albe pe umerii aripilor, ceafa neagra contrastand cu obrajii albi, fruntea galbuie si crestetul rosu la barbatus, femela avand scufia neagra. Gusa si burta sunt alburii iar puful de sub coada este rosu aprins.

Acest cetatean inaripat al padurii este usor de localizat dupa chemarea-i ascutita : kik-kik-kik !!!kik-kik-kik !!! dar si dupa rapaitul de toaca (darabana) in ramurile lipsite de seva. Meniul ei favorit este destul de divers : viermi insecte, seminte, dar nu refuza nici nucile, alunele sau chiar un bulgaras de seu agatat de crenguta unui par batran din gradina noastra.

Prin luna martie barbatusul incepe 'forajul' pentru construirea unui cuib cu o intrare rotunda de 4-5 cm. diametru in care femela depune dupa cateva saptamani 4-6 oua de un alb stralucitor care sunt clocite pe rand. Despre via ta lor va vom povesti mai multe intr-un dosar verde special … intr-adevar ne-ar trebui zeci de pagini pentru a va reda moravurile, stiinta si simturile ei, minunata alcatuire a trupusorului ori maiastra sa pricepere in cautarea larvelor.

Dendrocopos syriacus – Ciocanitoarea de gradina

Picus viridis – Ghionoaie verde

Neamurile ei sunt multe si tot atat de muncitoare. Una din surorile ei mai mari este ciocanitoarea verde (Picus viridis) ce coboara adesea pe sol pentru a degusta furnici. Alta sora ghionoaie ii este ciocanitoarea sura (Picus canus) iar alte surori pestrite ii sunt : ciocanitoarea de gradina (Dendrocopos syriacus), ciocanitoarea pestrita mica (Dendrocopos minor), ciocanitoarea de stejar (Dendrocopos medius), ciocanitoarea cu spate alb (Dendrocopos leucotos), ciocanitoarea cu trei degete (Picoides tridactylus).

Seful de trib al acestui popor paduret este ciocanitoarea sau ghionoaia neagra (Dryocopus martius) un stramba-lemne de dimensiuni considerabile : 45 cm si o anvergura de 75 cm. Si ca toate familiile care se respecta, si aceasta are o mezina calatoare : capintortura sau vartecapul (Jynx torquilla) care voiajeaza fara pasaport pana in sudul Spaniei si Africa de nord. Cu exceptia acesteia (O.V.) toate celelalte ne sunt credincioase tot timpul anului (specii sedentare) si nu ne parasesc pana la moarte.

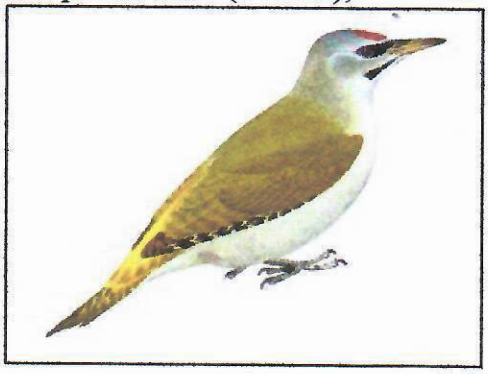
In timpul iernilor ne viziteaza gradinile si livezile in care este bine sa lasam netaiati pomii batrani, ori chiar casa bocanind printre dranite si plansee in cautarea nucilor ascunse in pod.

O buturuga sfredelita in care am infundat putina grasime amestecata cu seminte ori miez de nuca poate fi la vreme de frig si foame un dejun salvator. Nemasurata va fi placerea ochilor si a sufletului la vederea acestor superbi cataratori care asemeni fetei mosului din povestea lui Creanga ne salveaza livada si padurea oferind apoi fara parcimonie cuiburile lor drept salas altor prieteni inaripati : ticleni, pitigoi, grauri.

Ordinul Piciformae

Ordinul Piciformae cuprinde 6 familii de pasari cavernicole cu aproape 340 de specii : fam. Galbulide (jacamarii sau pasarile stralucitoare), Buconidae (pasarile lenese sau tamatia), Capitonidae (pasarile cu barba), Ramphasti dae (tucanii), Indicatoridae (indicatorii de miere) si Picidae (ciocanitorile).

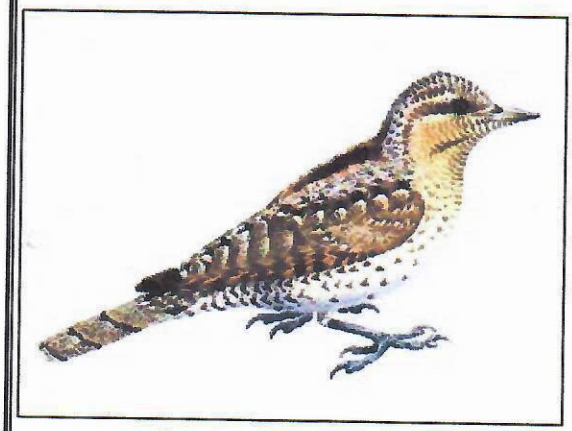
Cu toate ca au infatisare foarte diferita, ele au si caracteristici comune : degete zigodactile (doua degete indreptate inainte si doua inapoi), absenta pufului, tendoane digitale, forma rotunjita a aripilor, si ouale albe. Cea mai mare parte a speciilor au penaj colorat, unele sunt chiar foarte pestrite.

Picus canus – Ghionoaie sura

Ciocanitorile – Picidae

Picidele cuprind circa 200 de specii, avand cea mai mare specializare pentru locomotia prin catarat precum si in ceea ce priveste adaptarile structurale.Limba lor foarte lunga, de forma cilindrica este protractila, putand fi mult scoasa afara.Diferite larve sau insecte sunt scoase din galeriile trunchiurilor cu ajutorul unor peri teposi si a varfului limbii care este cleios.

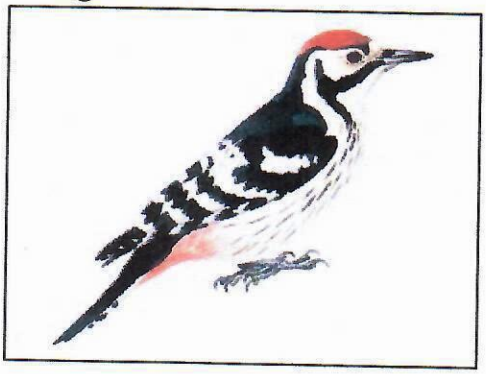
Jynx torquilla – Capintortura

Ghearele sunt bine dezvoltate, curbate si ascutite. Penele aripilor si in special cele ale cozii sunt foarte rigide. Penele cozii servesc ca punct de sprijin la cataratul pe trunchiuri. Ciocul este conic si ascutit, adevarata dalta pentru scobit lemnul arborilor, in cautarea hranei ori pentru realizarea scorburii pentru clocire. Clocesc mai ales in scorburi dar si in cavitati facute in sol. Puii sunt nidicoli. In general au talie mijlocie, cele mai mari atingand marimea unui corb. Sunt, de regula, pasari sedentare si se deplaseaza putin. Scot tipete puternice.

In timpul reproducerii masculii multor specii produc un tocat puternic prelungit asemanator bataii de toaca, lovind cu repeziciune cu ciocul o ramura uscata – darabana. Hrana consta in special din insecte si larve. Unele consuma seminte, fructe, si sug seva. Altele fac rezerve de hrana pentru timpul neprielnic. Prin distrugerea insectelor daunatoare sunt foarte utile in pomicultura si silvicultura.

La noi in tara traiesc 10 specii : 9 sunt sedentare si una migratoare.

- ciocanitoarea pestrita mare (Dendrocopos major)
- ciocanitoarea de stejar (Dendrocopos medius)
- ciocanitoarea pestrita mica (Dendrocopos minor)
- ciocanitoarea de gradina (Dendrocopos syriacus)
- ciocanitoarea cu spate alb (Dendrocopos leucotos)
- ciocanitoarea de munte (Picoides tridactylus)
- ciocanitoarea sau ghionoaia verde (Picus viridis)
- ciocanitoarea sau ghionoaia sura (Picus canus)
- ciocanitoarea neagra (Dryocopus martius)
- capantortura sau vartecapul (Jynx torquilla)

D. leucotos – Ciocanitoarea cu spate alb

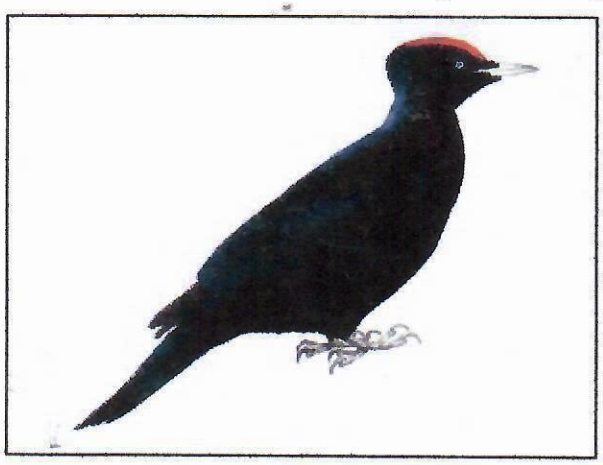
Mai exista inca o specie europeana :

- ciocanitoarea lui Levaillant (Picus vaillantii) – traieste in Africa de Nord (M. Atlas).

Familia ciocanitorilor

Specialiste in escaladarea trunchiurilor si cautarea insectelor pe si sub scoarta, dar si in interiorul trunchiurilor putrede, ciocanitorile isi sapa mai multe cavitati pentru refugiu si odihna si una pentru cuibarire adeseori intr-un arbore sanatos. Coada rigida si ciocul ca un

pumnal, craniul rezistent la socuri repetate si ghearele curbate, le permit sa traiasca oriunde exista arbori (America, Eurasia, Africa). Unele specii cum ar fi ciocanitoarea pitica (Pi coides pubescens) – 14,5 cm. sau Ciocanitoarea pestrita mare (Dendrocopos major) – 22-23 cm. vin adesea la hranitorile puse in timpul iernii.

Dryocopus martius – Ciocanitoare neagra

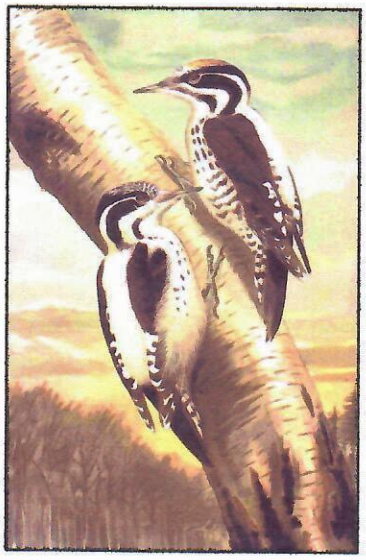
Speciile asiatice si africane de capantortura (Jynx sp.) nu au coada rigida fiind singurii membri ai familiei care nu-si sapa singuri cuibul in lemn, folosind cavitati naturale sau pe cele nelocuite de ciocanitori. Picuminele sau ciocanitorile mici (Picumnus, Sasia si Nesoctites sp.) din America, Africa si Asia au si ele coada nerigida, dar folosesc darabana pentru comunicare si isi sapa singure cuiburile.

Alte specii cuprind ciocanitori atipice din genul Colaptes ; acestea traiesc in habitate deschise si isi construiesc cuibul in sol sau termitiere.

Numeroase specii de Melanerpes mai ales Melanerpes formicivorus – ciocanitoarea americana a furnicilor, sunt sociabile si cuibaresc in colonii. Aceasta specie stocheaza rezerve de ghinda intr-un arbore gaunos aparandu-si cu strasnicie aceste provizii de iarna. Ciocanitorile din genul Sphyrapicus din America de nord perforeaza siruri de cavitati pe trunchiul unor arbori hranindu-se cu seva lor sau cu insectele lipite pe scoarta. In aceste doua genuri figureaza cativa rari migratori din ordinul Piciformae.

Ciocanitorile de talie mare cum ar fi ciocanitoarea uriasa (Drycopus pileatus - 42 cm) din America de nord au cunoscut o mare scadere a efectivelor. In prezent se pare ca specia s-a adaptat traind chiar si in apropierea marilor orase. Masculul prezinta o creasta rosie stralucitoare si mustati de aceeasi culoare, in timp ce femela are cioc mai scurt si doar creasta rosie.

Partenerii aceluiasi cuplu se hranesc in locuri diferite pe un vast teritoriu sapand lemnul mort in cautarea meniului preferat : oua, larve, furnici. Acestea sunt extrase cu ajutorul limbii lipicioase terminata cu perisori. Barbatusul si femela mentin contactul intre ei cu serii de chemari sonore. Ei bat darabana pentru stabilirea si apararea teritoriului ; masculul alungand alti masculi in timp ce femela izgoneste alte femele. Fiecare utilizeaza alternativ mai multe cavitati de odihna. Cei doi parteneri construiesc o galerie pentru cuibarit intr-un arbore semi-putred la 10-12 m inaltime. Masculul cloceste noaptea, cei doi inlocuindu-se in timpul zile, aceasta du rand 18 zile. Ei fac cu randul si la hranirea puilor din ora in ora regurgitand mari cantitati de furnici, larve, oua. Puii parasesc cuibul dupa 4 saptamani devenind total independenti dupa 2 luni.

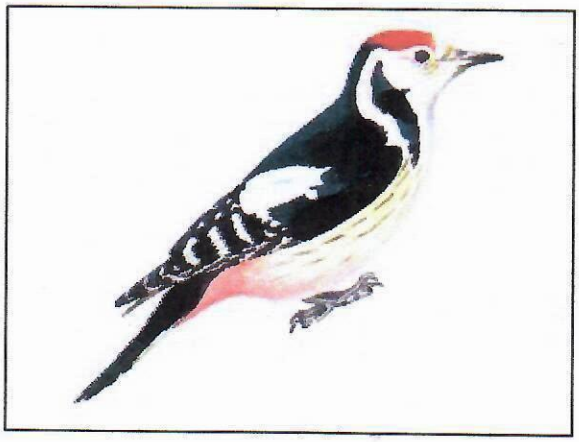

Picoides tridactylus – Ciocanitoare de munte

Toate speciile de ciocanitori au nevoie de arbori sanatosi dar si de cativa arbori morti. Defrisarea si exploatarile forestiere masive au afectat grav efectivele multor specii cateva fiind din pacate amenintate cu disparitia. Alte specii care depind de cuiburile ciocanitorilor pot fi si ele afectate.

Recorduri din lumea ciocanitorilor – cele mai mici specii

- Picumna roscata (Sasia abnormis)
- Picumna cu solzi (Picumnum squamulatus)
- L=77mm., G=7g.

Dendrocopos medius **– Ciocanitoarea de stejar**

Specii amenintate :

- ciocanitoarea din Fernandina (Collaptes fernandinae)
- ciocanitoarea boreala (Picoides borealis)
- ciocanitoarea cu coif (Dryocopus galeatus)
- ciocanitoarea cu cioc de fildes (Campephilus principalis)
- ciocanitoarea lui Rabier (Picus rabieri)
- ciocanitoarea din Okinawa (Sapheopipo nogukii)
- ciocanitoarea imperiala (Campephilus imperialis) era considerata disparuta dar ultimele observatii din anul 2004 presupun existenta unei mici populatii in statul Arkansas (sursa: „Despre pasari", nr. 1, mai 2005).

Bilant 2005-a mai trecut un an cu pasari

- Cronicile ornitologice ale fiecarei luni
- Wetlands-ianuarie
- Parfum de plante rare in Maramures-iulie
- Camp naturalist cu amici belgieni-august
- Simpozion ornitologic la Radauti-septembrie
- Colaborare si proiecte cu PNMR-clubul Darwin de la Anies-sept.-oct.-nov.-decembrie
- Birdwatch-octombrie
- Agenda ornito-electronica
- Micul ornitolog-curs optional :planificare,programa,tematica,anexe
- Caietul cu ciocanitori-documentatie, revista, cd.despre speciile de ciocanitori din Parcul National Muntii Rodnei
- Consultanta, colaborare si corespondenta cu profesori, invatatori si educatoare. Colaboratori :Berende Elena, Scridonesi Victorita, Ureche Victorita, Rebrisorean Monica, Ursa Lenuta, Ureche Aurora, Carbune Maricuta, Marian Tanase, Luciana Sidor, Florin Toncean (Sebes), Alexe Diaconu (Caracal), George Gligor (Buhusi), Stefan Ciurescu (Focsani), Agnes Piette (Franta).

- Multumiri colaboratorilor care au dat o mare mana de ajutor la multe din activitatile clubului : ***Aurelian Hoza***, Daniel Szekely, Attila Gyorgy, Ioan Nicoara, Doina Monda, Claudiu Iusan, Dorina Jauca, Alina Costinas, Gabriel Patras.

IDEI PENTRU PROIECTE DE VIITOR

***Dendrocopos minor* –**
Ciocanitoarea pestrita mica

- Proiectul pentru invatamantul rural – Scoala CPN – Scoala ecologistilor
- Manual CPN – Manual de cunoastere si protectie a naturii pentru clasele I-IV
- Abecedar ornitologic – Manual de observare , identificare si cunoastere a pasarilor
- Arbori si pasari – familia ciocanitorilor – pliant , brosura si CD.
- Gradini inmiresmate – reluarea unui vechi proiect despre plante medicinale
- Eco-atelier – cuiburi si cantine pentru pasari din materiale recuperabile si reciclabile
- Roata de lumina – proiect de amenajare hidrografica si ecologica a unei surse de apa
- Un pahar de sanatate – amenajarea ecologica a unei surse de apa minerala
- Caietul de iarba (caietele verzi) – mic manual de educatie ecologica
- Excursii si tabere ornitologice in colaborare cu Parcul National Muntii Rodnei
- Proiecte de colaborare cu cluburile Darwin – in cadrul participarii tinerilor la managementul Parcului National Muntii Rodnei
- Proiect de colaborare cu Agentia de Protectie a Mediului Bistrita

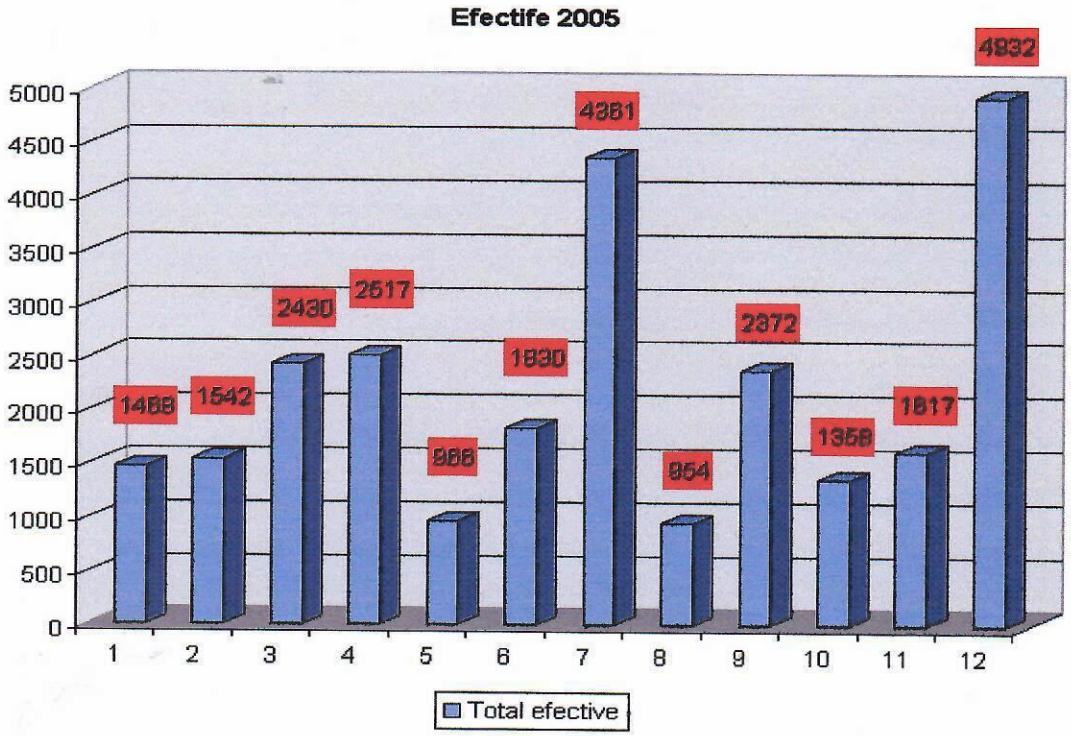
BILANT ORNITOLOGIC 2005

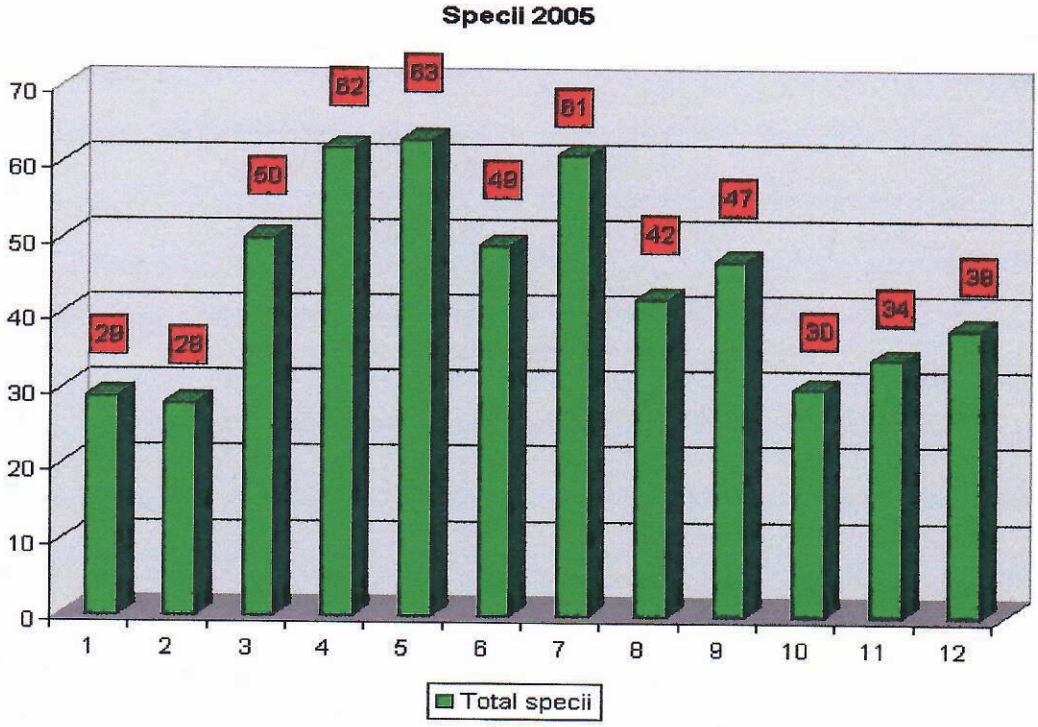

A mai trecut iata inca un an cu pasari ! Si acest an s-a dovedit fructuos in aripi si pene…Au fost observate peste 100 de specii (mai precis 101) cu un total de 26 492 de exemplare. Pe graficele alaturate se pot vedea efectivele si speciile observate in fiecare luna. Cele doua grafice anuale deseneaza o curba de forma colinara cu o amplificare maxima in lunile martie si aprilie (in perioada de pasaj), cu o usoara coborare si stationare in perioada de vara (speciile cuibaritoare) urmata de o scadere mai accentuata in perioada pasajului de toamna si apoi o relativa stationare in perioada hivernala cand pot fi observate speciile sedentare si oaspetii de iarna.

Coloanele cu valori ridicate din tabloul efectivelor (7 si 12) reprezinta doua situatii mai deosebite: prima se datoreaza extinderii ariei de monitorizare cu ocazia programului „Parfum de plante rare in Maramures", ca si ghid al unei echipe belgiene, iar a doua situatie reflecta invaziile cocosari (*Turdus pilaris*) de la sfarsitul anului. Alte explicatii pot

fi gasite in lucrarea „Cronici ornitologice", iar observatiile ornitologice mai speciale le puteti gasi pe ultima pagina a revistei intr-un caiet ornito-special.

Caiet ornitologic-2005

- Matasar(*Bombycilla garrulus*)-1 ex,/forfecute(*Loxia curvirostra*)-11 ex.-16.01
- Forfecute(*L.curvirostra*)-12 ex./ierunca*(Bonasa bonasia*)-1 ex./erete sur fem.(*Circus cyaneus*) la 5.02
- Soim de iarna(*Falco columbarius*) 3.03
- Cocos de munte (*Tetrao urogallus*) –1 ex.masc si 47 forfecute in 5. 03
- Sorecar incaltat (*Buteo lagopus*) –1 ex. in 14 si 18. 03
- Cojoaica de padure(*Certhia familiaris*)-1 ex. si 34 de forfecute in 21.03
- Erete vanat*(C. cyaneus*)-2 ex. si sorecar incaltat (*B.lagopus*) 2 ex. in 25.03
- Barza alba (*Ciconia ciconia*)-2 ex. si un huhurez mic (*Strix aluco*) in 26.03
- Mierla gulerata (*Turdus torquatus*)-16 ex. si 9 sturzi de vii(*Turdus iliacus*) in 30 si 31.03
- Doua forfecute si apoi alte 20 de ex, in 1respectiv 3 aprilie
- Soim vinderel(*Falco tinnunculus*)-2 ex. si 2 nagati(*Vanellus vanellus*) in 15.04
- Muscar gulerat(*Ficedula albicollis*)-1 ex. si 2 berze albe (*C.ciconia*) in 18.04
- Muscar gulerat(*F.albicollis*)-1 ex si 4 berze albe (*Ciconia*) in 23 03
- Un muscar negru (*Ficedula hypoleuca*) si un sfancioc cu fruntea neagra (*Lanius minor*) in 3. 05
- Un muscar negru*(F.hypoleuca*),2 berze(*Ciconia*),un soim al randunelelor(*Falco subbuteo*)in 16.05
- Soimul randunelelor (*F.subbuteo*)-1 ex. si o pupaza (*Upupa epops*) in 24.05
- O acvila de munte (*Aquila chrysaetos*) si doi vinderei (*F.tinnunculus*) in 29.05
- Un fluierar de munte (*Actitis hypoleucos*) si un viespar (*Pernis apivorus*) in 3 si 6.06
- Un viespar (*P.apivorus*) si o cucuvea (*Athene noctua*) in 7,respectiv 12.06
- Barza alba (*C.ciconia*)-8 ind. si o avila tipatoare mica (*Aquila pomarina*) in 28.06,6.07
- Doua chire de balta (*Sterna hirundo*) in 9.07 la Vadu Izei(MM)
- 12 berze albe (*C.ciconia*) si o acvila tipatoare mica (*A.pomarina*) 14 si 18.07
- Un muscar mic (*Ficedula parva*) si 4 forfecute (*L.curvirostra*) in 27.07
- Doua ciocanitori negre (*Dryocopus martius*),9 pitigoi motati *(Parus cristatus*) si 82 de forfecute in 27 si 28.08 la cabana „Forfecuta"-pasul Rotunda
- Doi pui de gainusa de apa (*Gallinula chloropus*) un lacar de lac (*Acrocephalus scirpaceus*) si o ciocanitoare mica (*Dendrocopus minor*) in 9.09 la Ipotesti
- Doua acvile de munte(*A.chrysaetos*),un vinderel (*F.tinnunculus*),un cocos de mesteacan (*Tetrao tetrix)* si 23 de forfecute (*L.curvirostra*) la cabana Blazna
- Rata mare (*Anas platyrhynchos*)-6 ex.in 19.10 si apoi 35 de ex .in 21.11
- Soim de iarna (*Falco columbarius*) si 40 de matasari(*B.garrulus)* in ziua de Craciun
- Stol de matasari(*B,garrulus*) in plin centrul satului –27.12

Membrii clubului ornitologic Scatiii – sucursala Anies a Societatii Ornitologice Romane va ureaza „La multi ani!"Fie ca anul care a venit sa va aduca sanatate, prosperitate si fericire in toate ! Iar prietenilor nostri inaripati le dorim aripi tari, cuiburi calde, puisori ascultatori si hrana indestulata !!!!!!

- Machetare si conceptie grafica: inv.Ilie Hoza
- Tehnoredactare computerizata: elev ***Aurelian Hoza***

